

საქართველოს სამეფო ჟახტის მემკვიდრეები მეფისძე დაუთ და ბატონიშვილი იულონ

(მასალები: ბატონიშ. დაუთ, იოანე, იულონ, ვახტანგ, ფარნავაზ,
ბირიანისა და მათ მომხრეთა წერილები).

პეტერბურგის საჯარო წიგნთსაცავმა შარშან ბ-ნ სიბინინისაგან
რამდენიმე ქართული ხელნაწერი შეიძინა. მე-26 წიგნში აღმოჩნდა
ზემოხსენებულ პირთა მიწერ-მოწერა, რომელიც შეესება ჩვენთვის
ფაქტად საუკრადღებო ხანას, და ცოტა არ იყოს აქტუალურს (АКТЫ
Кавк. Арх. Ком. т. I) პირველ ტომში მდებარე დაბეჭდულ მასა-
ლებსა ნათელსა ქვეყნს. მეითხველი ქვემოთ დაბეჭდულ ნუსხადანაც
დაინახავს, რომ ამ წიგნში რამდენიმე გიორგი მეფის მიწერილობა-
ცა, რომელნიც, მასაგვირგვინად, აგრეთვე საინტერესო და საუკრად-
ღებოა, მაგრამ ეს წერილები ჩვენ არ გადმოგვიწერია, იმიტომ რომ
გვლახან მარტო ამ მასალების გამოქვეყნება გვსურდა, რომელნიც
გახსავსებდნენ საქართველოს რუსეთთან შეერთებისა და სამეფო
ტახტის მემკვიდრეთა ბრძოლას შეესებოდნენ, ეს წერილები, უკველია,
ბოლომდე საჭირო და გამოსადგება ამ პირთათვის შეტადრე, რომელნიც
ამ ხანის შესახებ სამეცნიერო გამოკვლევას, ან საპუბლიცისტო წე-
რიდს ამზადებენ. იმიტომ დაუაშურეთ ამ წერილების დაბეჭდვა და
არც ერთ ამ ხანის შესახებ საინტერესო საკითხების ახსნა არ
დაგვიკლავს. თვითოეულმა მკვლევარმა გამოარკვეოს, რამდენად სა-
მართლიანი, ანუ კანონიერი იყო იულონისა და მის მომხრეთა წე-
დილი ბატონიშვილების უთანხმოების მიზეზი, მეფე გიორგის, მის
დესპანის რუსეთთან დამოკიდებულება და სხვა.... ამ გვარი წერილები.

ბის მიხედვით მეკლკარს შეუძლიან გყავდაყავდ მიჭყეს საქმის მამ-
ფინარობას, ნაზად და ცხოვრად წარმოუდგინოს მეთხვედს სა-
ჭარტველოს სამეფოს უკანასკნელი წელი. ამ ხანას შესასწავლად
ჩვევ ბევრი მასალება შეგროვდა.

თვითმუელი წერილის ნაპირები მანებებულაი ფანჯარასკათ
ამოჭრილ ღერუ ქაღალდზე, ისე რომ ნაწერი არ იფარება და წერი-
ლის ორივე გვერდის წაგიახვია შეაძლება. თვითმულ წერალს თუა-
სი № 1 ქეს. ეს ღერუ ქაღალდზე მანებებულა წერილები დავაზმე-
ლია და უდაჩე კარაუთი დაბეჭდილია „Древние грузинские доку-
менты“. წერილები ხ.ნ. ღერუ ქაღალდზე ნაწერა, ხან თეთრზე,
სასკენ ნაშნებად ზოგჯერ ერთი წერტილია, ზოგჯერ სრულყოფით
უწერტილოდაა ნაწერი. ბეჭდის დროს ქვემოდ ჩვენ დედნის საი-
გნო ნაშნები გამოკტოვეთ და აწერის მახედვით ახლად დაესვით.

მოგვიყვანს ამ წიგნის (№ 26) შინაარსი:

- № 1. ნასწეადობის წიგნი. ფაქლებიშვილის როსტომის ქვრივს
ელისაბედის და მის ქალს ხანას საქარტველოს მეფის ძის ბაგ-
რატისათვის მაუჟადნათი დურგალი ტოტნიაშვილი. ითანე
მდინარის (ჩოლოყაშვილის) ბეჭედი და მდაკან ჟოხულაშვილის
ბეჭედი უზის. იანკ. 20 ქკის უბთ=1801.
- № 2. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 19.
- № 3. ტახტის მემკვიდრე დავითი ბატონიშვილს ბაგრატის ომარ-
ხანთან გუდადი ბრძოლისათვის სოფ. ფშაველს უწვალობებს.
ხელს აწერს დავითი, მისივე ბეჭედი აზის. თებერ. 24, 1801 წ.
- № 4. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 14.
- № 5. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 21.
- № 6. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 21.
- № 7. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 9.
- № 8. ბატონიშვილ ბაგრატის საგუთარი სოფლების ნუსხა ხერულ-
ხობაში, საკარბინთლოში, ისროლასა და მეჯუდის ხობაში.
- № 9. გიორგი მეფე ბატონიშვილს ბაგრატის სოფ. ოძასსში აზ-
ნაურ. კარბინთლების მამულთურთ უწვალობებს. აპრალის 9
ქკის უბე=1797 ბეჭედი გიორგი მეფისა.
- № 10. ქვემოდ ვბეჭდავთ, იხ. გვ. 26

№ 11. მეფე გიორგი უბრძანებს ბატონიშვილს ბაგრატს, რომ გან-
ჯერ და უარსაგოადულ სომხებს დიდ გაღიანში დასასახლე-
ბელი ადგილი მასკენ და სახლებიც აუშენონ. მათს მოურა-
ბას არშის ეშაგალასბაში აღუქსინდრეს უბოძეს. და ბატო-
ნიშვილს აგონებს, რომ ის ადგილი ნაქალაქკეთა და შეიძლე-
ბა თხრის დროს ნიკთები აღმოჩნდეს, ამიტომ სთხოვს ამ
გარემოებას უფრადლება მაქციოს. სახლები მეფის წინანდელ
ბრძანებისამებრ უნდა ააშენონ. მეფე გიორგის ბეჭედი აწის.

№ 12. ქვემოთ კბეჭდავთ, იხ. გვ. 10

№ 13. ქვემოთ კბეჭდავთ, იხ. გვ. 15.

№ 14. ბატონიშვილ ბაგრატის ომარხან ავარელთან იორზე მამ-
ცურ ბრძოლისათვის პაულე I-ის შაჰრ წახნას ორდენით და
ჯილდოების რესკრიპტის ქართული თარგმანი.

№ 15. დავით ბატონიშვილი მეფე გიორგის ბაგრატისათვის ნა-
ბოძებ მამულებს ამტკიცებს. მართის 7. ქ-კს უპი=1801.
- დავითის ბეჭედი აწის.

№ 16. ქვემოთ კბეჭდავთ, იხ. გვ. 13.

№ 17. მეფის რძალი ქეთევან ხინია ხიფანაშვილის კვითხება, რა
უფლებების ძალით, ან კისის ბრძანებით ართმევს სეგარას იმას
უმებს. დგებ. 26 ქ-კს უპი.=1802 წ.

№ 18=№ 15.

№ 19. გიორგი მეფე შერბ მამუნიშვილს (თუ გამუნიშვილს?) და
გაგრა: შვილს უბრძანებს შარა შეკრიბონათას დღას სწულა-
თა, მოწვეულა კეთი და სახელები ხსენებია, რომელთაც ბრძა-
ნების მოსიძუქს. სულ 56 კრია. შარას-გაგები თელავს იო-
ნე ბატონიშვილთან უნდა შეაუბნებ. გლეხეცებს, რომელნიც
ნებაუზავლობათ გამოგლევენ შარში, გარდასახადი ეპიტუბა.
ქ-კს უპი.=1798 გიორგი მეფის ბეჭედი აწის.

№ 20. ქვემოთ კბეჭდავთ, იხ. გვ. 17.

№ 21. „ „ „ იხ. გვ. 12.

№ 22. „ „ „ იხ. გვ. 22.

№ 23. „ „ „ იხ. გვ. 18.

№ 24. „ „ „ იხ. გვ. 9.

№ 25. „ „ „ იხ. გვ. 12.

- № 26. გიორგი მეფე თავის შვილ ბაგრატს სახასიოელს უზიდავად აძლევს, კარგათ უნდა მოეპყრას, ბატონუობის რიგზე და ამუღის მოურავის გადაუყენების უფლება არ აქვს ბაგრატს. ამბილის 18 ქვის უბე—488 მეფე გიორგის ბეჭედი აზის.
- № 27. ჭეპოვ გეგუდუთ, იხ. გვ. 15.
- № 28. ჭეპოვ გეგუდუთ, იხ. გვ. 25
- № 29. „ „ იხ. გვ. 16.
- № 30. მოურავი შეგიაშვილი ბატონიშვილს ბაგრატს ერთგული სამსახურის ფიცის წიგს აძლევს. 20 აგვ. 1802 წ.
- № 31. ჭეპოვ გეგუდუთ, იხ. გვ. 26.
- № 32. „ „ იხ. გვ. 25.
- № 33. დაეთ ბატონ. წერი, ბაგრატს, რომ მისი ტყეები დაიტაცეს, ოცნა გადარჩა. ქვის უბე (?) დაეთ ხელს აწერს.
- № 34. მეფე გიორგი ბაგრატს ახმეტაში ზეარს უწვდომებს. სექტ. 6 ქვის უბე—484 გიორგის ბეჭედი აზის.
- № 35. გიორგი მეფე სწერს ბაგრატს გაუსინჯოს შეგუდო გოთაშვილს საბუთის ქაღალდები, წვდომის წიგნი დაუმტკიცოს მისკე, ხოლო ბეითადმანი ჩამოართოს და შიშ დურგადს მისცეს. მარტის 11, ქვის უბე—483 გიორგი მეფის ბეჭედი აზის.
- № 36. დაეთ ბატონიშვილი ატუბინებს ბაგრატს, რომ მისი საგარეუოს სამოურავოდ წარდგენილ კაცს იმ თანამდებობას კერ მისცემენ, იმიტომ რომ წინადაკ სხვას დაქპირებთან. ანგრის 29, ქვის უბე—489.
- № 37. ხის (ხის!) ერთი თათარი ბაგრატის ოსს თავდებად უდგება. მარტის 16, ქვის უბე—486.
- № 37. გიორგი მეფე თავისს საგუთარ სამოვარს დროებით აძლევს მეფის ძეს ბაგრატს, რომელმაც შემდეგ უნდა ისევ მეფეს დაუბრუნოს. ოქტომბრის 8 ქვის უბე—1800 წ. გიორგის ბეჭედი აზის.
- № 38. გილაფ სთხოვს სოფიოს რომ იგი შეეხვეწოს ბაგრატს, და შედოფადს მიაწერინოს კათალიკოსსთან, რომ მთხოვნელს როდის გაშვების ნებართვა მისცეს ხელმოწერა.

- № 39. ჭეშოდ კბეჭდაჟოთ. იხ. გვ. 25.
- № 40. მეფის რძალი ქეთევანი უბძანებს თაჟის ემებს «ბეგარა» გა-
მომიგზავნეთო. დეკემბრის 26 ქკს უჟ=1802 წ. ბეჭედი
აზის.
- № 41. ბატონიშვილი იოანე მოხელეებს უბძანებს ჩვენა ობდის
ემებს ნურათყარზედ შეაწუხებთო. ოქტომბრის 18 (18) ქკს
უჟ=1797 წ. იოანეს ბეჭედი აზის.
- № 42. «საქართველოს მემკვიდრე და მმართველა დაჟიოთა ისრაღის
ხაყელთ, ქოღთელებს და მეფერისხაყელთ სწეას, რომ მეც
ბაგრატის უბეზად დამამტკიცებინათო და კიდრე ბაგრატი
რუსეთიდან დაბრუნდებოდეს ერისთვიშვილებს თქვენთან სამე-
ფო აქეთო. ფებერვლის 6 ქკს უჟთ. დაჟიოთის ბეჭედი აზის.
- № 43. როსროხაშვილს დაჟიოთის ბატონიშვილ ბაგრატთან ანგა-
რშია ქქონია და სულ გადამწუდარა. გუმრისს ადამს დაჟიოთის
საიტყოთ დაუწერია. მარტის 6 ქკს უჟა
- № 44. მეფის ძეს (რომელს?) მეითრის გოგონს ხელთ ოთხი თე-
მანი უბოძებია (ვისთვის?) თიბათვის 6 ქკს უჟ. სულახუ-
ცის. პეტრე ბეჭედი.
- № 45. მეფე გიორგი უბძანებს ახალგორის მოურავს კიკოლას და
მამასახლისს აკოფას და სხვ. მოხელეებს ჩვენ რძლის კატე-
რინეს ემებს ნურას გამოართმევთო. მაისის 10 ქკს უჟ.
გიორგი მეფე. ბეჭედი.
- № 46. «მათის იმპერატორების დიდებულების ნებათ მემკვიდრე და
სდ საქართველოს გამგებელი დაჟიოთა მდივანბეგს ბეჟანს მის
სოფელს ქისტაფრს უმტკიცებს იანერის 6 ქკს უჟთ. და-
ჟიოთის ბეჭედი
- № 47. მეფე გიორგი ბაგრატს ნახურაზედ ოძარხანის დამარცხე-
ბისა და «გარჯილობის სანუფქქოთა ს. ფშაყელს აძლევს.
ნოემბრის 18 ქკს უჟ. მეფე გიორგი ხელს აწერს.
- № 48. გიორგი მეფე ხაზანაშვილს იოანეს უბძანებს რუსეთის
კელმწიფის ჟარი გადმოსასვლელი არას და «იმათთვის ჩვენს
საბძანებელში ეკელგან ორმოცი დღის სურსათი შეაწერეთ...
კოდი ას სამოცი ამაში ფქილი უნდა იყოს, კოდი ასი კრუ-

შეას. უნდა იყოს, დაკმაყოფილებული ხომალდი და ან დაკმაყოფილებული ქუჩა კოდი ორი და ცხენისთვის ქუჩა კოდი ორმოცეა, ამ რვა დღეში უნდა ჩამოიტანონ ქალაქს და რუკების ამბარდებს მი-
ბარონ. აგვისტოს 10 ქვეს უნდა. გიორგის ბეჭედი.

№ 49. ქვემოთ გეგმაზე, იხ. გვ. 17.

№ 50. ვიღაც ბერი რომელიღაც ბატონიშვილის წერილსა სწავს.
1800 წ. დეკემბრის 3

№ 51. გიორგი მეფე ბაგრატი სწავს ჩიგოლოზ ნიკალო ტუფ-
ლად შიშულა, ჩემი და შენი ერთგულია და შეირიგო. აგვის-
ტოს 10 ქვეს უნდა. მეფე გიორგის ბეჭედი.

№ 52. გიორგი მეფის 4 მიწერილობის პირი: 1-ი მიწერილობა—
№ 54-ის პირია (იხ. ქვემოთ), მე-2-ე № 45-ის პირია (იხ.
ფეხით) და მე-4-ე № 47-ის პირია (იხ. ზემოთ).

№ 53. საქართველოს დედოფლის მარიაშის წერილი მათ მალა-
ღისებსა შიშ ნიკოლოზისა. დედოფალი კათახე, კათალი-
კოზმა გურთხეულის დედოფლის ჩემს დედამთილას დარ-
ჯანის გარდაცვალება იცის თუ არა. 1808 წ. იანვრის 30.
დედოფალ მარიაშის ბეჭედი.

№ 54. ბატონიშვილი გიორგი ახალგორის მოურავის კიგოლის
უბრძანებს, რომ ახალგორელი სტეფანაშვილი სიძისა ბაგრა-
ტისათვის მიუცია და ესლა ისინი სამად გაერადან და სამივე
ბაგრატისა შიშ. აპრილის 10 ქვეს უნდა. გიორგის ბეჭედი.

№ 55. ბძახე საქართველოს სამოქალაქოს მმართველთაგან,
გმიგლახბაში აღუქსანდრე ჭაჭავაძეს უბრძანებენ, რომ მართ-
ბული გარი უჩინოს და ფეხიანი ბაგრატი მსახურონ. სკ-
ტებრის 10 ქვეს უნდა. Генералъ Масаревъ, თავადი ზალ-
ბახათოვი, კენტი თუმანოვი. მე-3-ე (წინად იგი 1-ი გვერ-
დი იქმნებოდა) გვერდზე: გიორგი მეფის რძელი კატერინე
სიტხის იმპერატორს პეტრეს, რაც ბაგრატი წავიდა, უნდა
დაკვირდეს (ერისთვნილებში, ფეხიანი) და ვიდრე და-
რწმუნდებოდეს წინანდებულად გაბეჭდვით. სკტებრის 10.
ქვეს უნდა.

№ 56. ქვემოთ გეგმაზე, იხ. გვ. 18.

- № 57. სპარსულად ნაწერი ბმანება. ბეჰკედი გადასულია, ძლიერი განიწიება აქა (დაუფ) თარაღი 1414. იოსებ, აფა, ზაზა, ჯავახიშვილი და გლახაკ ეს ასე უნდა აღასრულოთ თუბერკლის კაჭკის უძე. ეს მისიანი უმღლესობის ბმანებაა.
- № 58. აგრეთვე სპარსულად ბმანება.
- № 59. იმპერატორ ალექსანდრეს კნოზინგის მიმართ მიწერილობის თარგმანის პირი. მაისის 15, 1802 წ.
- № 60. კნოზინგის წერილი ბაგრატ ბატონიშვილისადმი, თუ ბერკლას კაჩეა წელს... მასის იმპერატორების დიდებულნი ბამ მოცემულს შინა წებდაში უფ უმღლესსა რესკრიპტისა ბე-ბა განცხადებდა წადილისა ხილკასა თქვენისა და უკანაიღებულესთა მეფის ძეთა შმათა თქვენთათა თაჯისთან, რათა მოგაპეროსთ თქვენ მღალ მთავრებათნი თვისნი და მიბმანი, რათა უოკლითა პატივითა, მღლისადმი გუჰისა თქვენისა შესაფერითა—წარგზავნოთო.
- № 61. ქვემოთ გეჰქდაუთ, იხ. გვ. 26.
- № 62. მიღების ბარათი. ბაგრატ ბატონიშვილის ძღვეს იოსებ მღკდელი. ქკის უძე დეკემბრის ი.
- № 1 *)—№ 64 **) ქვემოთ გეჰქდაუთ, იხ. გვ. 22.
- № 2—№ 65. გიორგი მეფის ბაგრატიანთის ნაბოქბ წყლობის წიგნების პირება. 8 წყლობის წიგნია: 1) დავარკელი ოქმის განახლება, იგებ. გ ქ-ის უძე 2) ნაბოქბი სოფლების სია, 3) № 26-ის პირა, 4) № 34 პირი, 5) № 45 პირი, 6) № 54 პირი, 7) გიორგი მეფის რჩლის ეკატერინესთის მიცემულ წყლობის წიგნის პირი. ივლისის კა ქკის უძე. 8) № 47 პირი.
- № 3—№ 66. ქვემოთ გეჰქდაუთ, იხ. გვ. 24.
- № 4—№ 67. დაიით ბატონიშვილის კრძო წერილი ბაგრატის მიმართ, მარტის კა ქკის უძე. ს. პეტერ.

*) ეს ნომერი ზევით აწერია წერილს.

**) „ „ ქვემოთ. „ „ „

- № 5. იოსებ მღვდელი ბარგის გადარჩენისთვის ბატონიშვილი, ჟრმების, სთხოვის, ახლოს ია ქ-ის უძე.
- № 6. პაფნოტი მერის კერძო წერილი ბეგრატის მიმართ. ახლოს ია, წელსა ჩუად.
- № 7. გიორგი მეფის კერძო წერილი თავის მეჯლისის მიმართ ჩუად წელს ნოემბრის ღ. გიორგის ბეჭედი.
- № 8. მიხარების წიგნი. ესახლთხუცესს არშას ემიკლასბაშს აღქსანდრეს და მდივანს ოთარს საქართველოს შემკვიდრის დაკითხვის ბმანებით ოცდაათი თუმანია მიქმარდათ, თელაველ გარეშის აკოფას და კიკოლას კვლით შეშის ფასი. ანერას ღ. ქ-ის უძთ. აღქსანდრე ემიკლასბაშის და ოთარ მდივანის ბეჭდები აზის.

№ 56.

ჩემო საუკრელო მხო ბატონო ბეგრატ!

ხომ იცო, ჩემი გული და ჩემი ძმობა, ჩემი მეგობა და ზურგი შენა ხარ.—ეს საიდუმლო იყოს: ცარ ნებნოშეა ბოლქნ. რაგანდ დაგებაროს ბატონმა, თუ უმაჟ, არ ჩამოხვიდე; მხნაურობა უკმომარე; თუ მანდ ერთერთმა ბიძაშენებმა მოინდომონ გარდმოსვლა, ნუ გარდუშვებ. თუ ჟარით დაგებარო, შინათ იყავ, —როგორც მოგწერო ისე ქქენ! მაგრამ ჟერ კი საფიქრო არა არის—მაგრამ სიფრთხილეს თავი არა სტკიავ—თუ მანდ ერთერთი ბიძაშენი ჩუშვი, შენი დამხობა და რაღა მოგწერო (ხეჯულად) დეით.

(არ განიარჩევა) დეკემბრის 12-ი.

უგანათლებულეს მეფის ძეს ბეგრატს.

№ 23.

უგანათლებულესო მეფის ძეო მოწუადო კვლამიფო!

ჩემს მეგობრებს კალთის კოცნას გაუბედავ და თქვენს შემოღობას ღ-თს კთხოვე; საღთხუცობა იოანეს სარდალს მისცეს, დემურჩო ასანდოს მოურაობა გიორგი სარდალს მისცეს; აუშინ მეხელს აკოცნენ. კვირას მე გაიხლები, თითოეულათ მოგახსენებ მანდ

მიწერები. ბატონი როგორც თქვენობას იყო, ისე ბძანდება. დეკემბრის ით. ქკს უპს (არ აწერია არც გვარი, არც სიხელი)

მეფის ძეს ბაგრატს მიუერთოს თულავს.

№ 24.

ბაგრატ!

უგანათლებულესო მეფის ძე! კამე, შზე დაბნელებას გვიპირებს! . შეადგმდინ მოკლდით დაბნელებას, შენს ძხს დაკითხ დაულოა, მეფობა, და ახლა შენ იცი, როგორც გაიჭედი მანდა. მუსებიც დაიბის შემოესივნენ. აქ ნულარ წამობძანდება. ჩემი ძმა და დედა და ობლები გებრადებოდეს. დეკემბრს. კ. კამ დაბნელებული გლახავი კლუფოურ. *)

უგანათლებულესს მეფის ძეს ბაგრატს.

№ 7.

თვით დაიბის ბატონიშვილის ხელთ არის ნაწერი.

ქ: ძმაო ბაგრატ! მეც ბატონი დღეს მაიყვანებს; ჩვენი ოჯახი არ დააქციო, არ წაიხსიდე, ჩემს მეფობაზედ მნდ ხალხი დააფიცე, ზოგიერთნი იაკადნი აქ გამომიგზავნე; და თაკადნი მნდარ დააფიცე; ჟარები შიხთა გუიადეს. თუ ან იწღონძ, და ან აღმასხანშ, გადმოსვლა მოინდომოს და ან ფანჩა(ა)შმა, დაჭერილი გამომიგზავნე, და თუ შიხთა გადმოვიდეს, ის კი გამოაგდე; არაიან გადუშე. კახეთის ჟანიშნობა და ფშაველი შენთვის მომიღოს, და შენ იცი, კარგით გაისარე, უმწ(ი)ლი არა ხარ. ჭახოსრო სიღთხევი გამომიგზავნე, რას (შ მაგრ.) გიგიგეთეს(ს), შენზე გაზდამ, და ნინია

*) ელუფთური მეფე გიორგის ქარის წინამძღვარი იყო. გვარად ზუგდიშელი. ეს წერ. შეადარე Письмо Лазарова к Кноррингу, ibid, т. I, стр. 189: „Въ поремъ разъ, когда царю сѣлалось худо, то его обдорвали магомъ и онъ исповѣдывался и я всю ночь провелъ при немъ; на другой же день по утру два священника его духовники, пришли конитъ въ коразульню... повыходѣ всѣхъ сказали, что царь приказывалъ тотчасъ по его кончинѣ возвести ц-ча Давида на престолъ... я замѣтилъ, что сіе обманъ“.

მდივანი მანდ გუვანდეს, ხოლად (?) შენი კარგათ *) თუმი მოურავი, დავით მდივანი და იესესა კარგათ შემოიქცარე (?), მორღლიანთ და რესიანთ თავის მამულებს სულ მავსრემ. ესლა შენ ირთ; თუ კახეთი დასიქალე და წამოხველ, შესი სიხლს დაღუპავ. კარგათ ბეჭითი იქავ ხეკისუნი და თუშელის ჯარი მიერ დიმიტრის თიანეთის მარურავს და თიანეთის დაუენე; თუ ბიძკაშენებში მოინდომონ მანდ მასვლა, ჯარი შინათ გუვანდეს. ერადე, რომე კახეთი შენ კახი-რია, ისე იყოდე. დეკემბერი კ. ქუჩე ასე აღასრულე.

დავით (ხუეღად).

ჩემს საყვარელს ძმას ბატონს ბაგრატს.

№ 12.

ბატრატ!

ქ. უგანათლებულესო ჩემო სასურველო ძმო ბატონო!

თქვენი ძმა შეიგვიდრე დავით მრავალს სიუყვარულოთ მოციოთხე-სა და უჩნებელად ბძინების სიამე მოგხსენდესით. მერე შენი წიგნი მომივიდა და კახეთის თაყადაგან აწინაურთაგან შემოუიქცა, აგრე-ვე გლეხთაგან დაჟღ დაგიმადლეთ; და ახლად ეს გვგჳიქცება, რომ აქედან მოგიკა და როგორც ეს შავი იფოს იმისთანა მუჭადამა გა-კეთებინო თაყადთა, აწინაურთა და სხვათა, და აქ ღებნად მოიწეს ღაზრეკს (sic!) მოაართვან. რომ ამისი ნებე ასე არის, **) და ს.წ. ქაროდ გამოგზავნო. ქიზიფის უნდა ჩახვიდე და მთლად ქიზიფელნი შემოიფიცო და მუჭადამაც გაკეთებინო; და გამოგზავნო ჩვენს მოგ-გაწეწა ქიზიფელთათვის და შენც უნდა უთხრა: დიდებულის კუ-მწიფის ბძინება არის და მეფობა ჩვენი არის; და წყალობებს დაქ-პარდი, აგრევე გაღმა მხრელნი შენთან მოიქცან, მხელს აკონინე; რომელთაც მამულები ქქონდეთ წაწმეული, უკლას თაყეთს (sic!) წაწმეულის მამულის წყალობის წიგნი მიეცემ და მგათის გულს კარგად მოვიმადრებლეთი უოკელის წყალობითა. ქიხოსრო საღთხუცესი, დუარსაზ ონანაშვილი და აგრევე სხენი თაყადნი გულანი რომ შე-

*) გაქრული ხელით არი ნაწერი და ეს აღვლილ ვერ ამოვიკითხეთ.

**) შეადარე „Письмо ген. Лазарова къ ген. Каврашву отъ 2 ян. 1801 г.“ Акты Кавк. Арх. Ком. т. I, стр. 188.

ფაფო და მუყაღაში გააკეთებინო, ეს თავადნი ჩვეთან გამოგზავნე, უკლანი ჩვეთან მოვიდნენ; და რუსის ჯარი რომ გეტხოვნა, რათ გეტარებო? ისინი მინდ კერ ჩამოვლენ ვისი გეფიქრებით,—და თუ გაჭირება და საჭირო იქნება, პეტროპოლის ჯარი დგას—იმას მ. შანკე, ლენინადი მინდ შენთან ჩამოგზავნის და სხვას ჯარსაც სარ- წმინო იყავი; ჯერ არ გეტარება რუსის ჯარი. მინდა როგორც მო- მიწერია ესები უკლა ასე უნდა გაარბო. ჩემი ძმობა და შენის ოჯახის დამკვიდრება ახლა გამოჩნდება როგორც რიგიანად დაიჭერ უკლის მინდაურს სიჭმელს. განა კი რუსებთან გეტარება მუჭაღაში. რადგანაც კულმწიფის ღრამორა მატკის, მაგრამ კიდეც სიმტკიცე არის მგათთან ჩვენი, რომ გამოაცხადონ თავიანთი თანამდებობა და მის გარდა..... (არა ჩინს) ღთისა დაიბარეს, მითომ შენ გამოქვე და შენ წამოსიკნო; მაგრამ, თუნდა მამისჩემის ბეჭედი იქნეს,—ის ბე- ჭედი ხან ასლანს უგდია ხან ხაიას,—და ხუ ერწმუნება, ამისთ- კას რომ მამჩვენს გონება აღარა აქვს, რომ ან მოიწეროს, რამ და ან სწორე თქვას რამე; არ წამოხვიდე, ხემაობა არ არის. მაგ სიჭმელს არ მოეშალო; თუ შენ წამოხველ, ჩემის ძმობაზედაც კლა უნდა აიღო და შენთჟიასაც საბოლოოდ ავი იქნება. ასე იფოდე დარწმუნებით, ახლა შენ იღი, ამას მეტის აღარა მოგწერო. დეკემ- ბრის 6-ის უნდ. ამ ხელმოწერით გაიჩინდება რომელიც ჩვენა ერთგულნი და ან ორგულნი იქნებოან. დაგათ (ხეუღად).

ბატონ!

№ 22.

ქ. უკანათლებულისო მეფასო, ჩვენო სასურველო ძმა ბატონო!

ბატონა ანდ არის, და შენ შენს საქმეზედ ბეჭითად და მღუ- ძარედ იყავ; მინდაჟრა ხალხი გაჩინს, მზადა გუკდეს, რომ მოხ- დესი რამე, მაშინვე ფიცს მოაუოდეს; ახლა კი უმართებულო იყო მა- გათი ფიცი მანამ ცოცხალი არის. *) მაგრამ თავადები კი ჩვეთდ იფიცეს; ქიხოსრო საღთხუცის გული დაუხვიე, შენთან მიიყვანე.

*) შიარ. Письмо Лазареву, ibid, т.I, 188 „Неоднократно ему (Лазареву) доказывался воляна учено, но онъ шить по къ вому...“

იშუდი შიგრი.—რუსნიც ჩემ გერმ ანან. ქიზიუში გი გამოგზავნეს, ჯარი და მანდ გი სავირო არ იყო შემთავაზება, და იქედამაც გერ დამპყრობიან ესენი. ბიძაშენებმა, თუ კიდე ურილობა შექნან რამე მანდ, ჯარი შეიყარე თიანეთს ადო და შენ რომ იქ ახვალ, ისინა სულ დაიშლებიან. რამდენიც უნდა მოგწერონ, ნუ წამოხვალ: ხომ იფი ბატონის ბეჭ(დ)ებს ვინ ათრგევენ; თუ შენ აქ წამოხვედ, წარუდ ჩემი მკვლელო შენ შეიქნები, ბატონისათვის მოგეწერა შობის მეორე დღეს მეც წამოვალო; თუ წამოხვედ, მე და შენი გადასწე-დება, საჩუშნო იყავ! დეკემბრის კუ ქკს უმშ (ხეუღად) დაეით.

№ 25.

უგანთლებულესო მეფის ძეო, მოწოდუო ძმო

ბაგრატ!

თქვენი წიგნი მუბოძა, რაც კებინა ესრანთ, და მიგვიანს ზე კახელთაგან რატომ დაიგვიანეს ჯარმა; და მეც წიგნი მოესწერე და დაეიბარე, და თქვენთვის როგორც მომიხსენებია, ისე გამოგიგზავ-ნე ჯარი; და გალმა ადამ ბეზურიშვილი და სტეფანე მღვდელა გა-კისტუმჩე, აღვესიანდრესაც წიგნი მოესწერე და რაც ამაგი მომივა მოგახსენებ; იმ ამავეს უფურე და შერე გურჯანში შეეყარნეთ, და რაც ჩემი სიტყვა იქნება, უოველსავე მოგახსენებ. ამის გარდა აქაური ხალხი გუშინ სულ წმინდა ნანოში დაეფიცე, იმ ფიცის წიგნიც მანდ გამოგზავნეს; კინც დაფიცდამს კარგი, კინც არა და—იბისიც ადვილია. სხვებ შენს ამავეს მომწერდე ნურაზე შეწუხებო მაგრად და მხნედ იყავ. ოგდონბეზის გმ ქკს უმშ.

საყუთარი ძმა მეფის ძე იოანე.

რუსის ჯარიც დაეიბარე, დააშურე ფიცს ნუ დაგვიანებ, ეს კახელთაგან მოწერილი წიგნიც სულ უველგან დატარე და ისე დაფიცე.

№ 21.

ჩემო საყუარელო ძმო. ბაგრატ!

თქვენი წიგნი მომივიდა, და ქართუელთგან მუჟალაბა მოეწერათ, მაგრამ ამილახვარი გი გაიქცა და იფლონთაგან ბელთს (7) მივიდა;

ოქსის კაცი ქუთ. და სოფელ-სოფელ დაუთრეკიან; შენ იმითგან
 იმედი გადიწეოტე, არას გახდებთან რა; და რომ გკითხა: რა
 გქნათ, თუ გადმოვიდნენ თოფი კესროლო თუ არა? როგორც
 ლეკს თოფი ესროდეს, არ დაიძო (?) საღთსუნის შეიღებო შენ-
 თან ჩაუყვანინე. ასე იცოდეს: კარგათ გაცურად იყავ; თუ გაგიჭირ-
 ჟეს, მეც დამახარე და მოგეშველები; მეც დღე-დღეზე მოკლეო მე-
 ფობის ტიტულს და გურთხევის ნებას. განა კი არ იფი ტრაწიანს
 რა შეუძლიან. *) ანკარი ბ ქეს უძე.—(? უნდა იყოს=მ) (ხეუ-
 ლად) დაეთ. ლეკიეთ არ დაზოგო! კიგოლა ჩოდოვაშვილი კელ-
 მორუდ დათფიცე, რომ ამილახვარს არ აქუკს. კინძლო (?) თუ წა-
 მოვიდნენ მთიულთ ყათლანი (?) ჯუო, ომარხანს ხომ ისა სჯობიან.
 (ხეუღად) დაეთ.

№ 16.

ქ. ღთნ ჩემის მოწოდის მეფის მის ბაგრატის ჭირი თქვენს
 მონას ნინია ეშეაბაშს მოსდეს, ჩემო ხელწიფეკ, რაც გუბმანებინათ
 უკლა გინ, რომელც თქვენ გუბმანებინათ, ის სულ უკლა ისე
 ძეკს, ხელუხლებელი არის; თქვენს მმსაც მოკახსინე და ასე გაბ-
 ძინა; თუნდ რომ იმისაც არ გუბმანებინაო მე იმის წილს არას და-
 კარგამო. მერმე თუ ბიძის თქვენების ანბავს მოიხსენებთ, ჯარი
 შეურიდო ყაჟთ, მერამ ქართლის თავადისშვილები თქვენს მმსა თუ-
 იშურაზთან არიან სულ გორს, და იმით თავიანთ უბის მეტი არა-
 კინა ქუთ. იარანაღმაც კაცი გაუგზავნა: დადგეთ, თორემ ავით
 მოგიყვით საქმეო, დღეს იარანადს მოციქულს უგზავნა თქვენი
 მშები, რომ, თუ იმით არ დაუყნებთ, არც ჩვენ დაგდებთო;**) თუ
 როგორც ჩვენ გვინდა ისეთი პასუხი არ მოვიდა იარანაღმად,
 მასუკან თქვენი მშა დაეთ მანდ წამოკა, ღთის მაღლობით, რო-
 გორც თქვენ გინდათ, საქმე ისე მოდის. გვედრებით თქვენის მო-
 წოდებისაგან არ დამივიწყოთ. ანკარის შ ქეს უძ[თ]

მათს უგანათლებულესობას მეფის ძეს ბაგრატს შეიერთოს.

*) ეს წინადადება მგონი იულონს შეეხება.

**) იბ. Письмо к-ва Давида к-у Азарову отъ 3-го ая. 1801 г. ibid, I. 296.

№ 4.

უკანათლებულესო მეფის ძე ბაგრატ, ნემო

საყვარლო მამო ბატონო!

მეფის ძე იოანე შარსი გაგოცუბ და შენს მშჳადლობას ღმრთის გთხოვ. მეჩუ ჩვენსა უბედურებით ეს საჩქე მოგვახდა, რომ ამითი უმალ-
 ლესობა ბატონი მიიღწაღა. შენა წიგნა მომივიდა და მწესარება
 მოგვწყნა, გმაროების შენმა გარდამ და კიდევ შესწებდები; ახლა
 შენ საჩქე სხვა რიგად არ გეგონოს რა. ღმრთი ნუნა საჩქე რიგია-
 ნად გვიჩიარავს და კარგადარჩ არის. მაგრამ მაინც რამდენიმე მე-
 ფისს გერ მოვასწავნათ და არც შეძლებოდა უკანთაით გამო-
 ეცხადებინათ მეფობა, და რამდენს უკან გაწოდებდა. ახლა შენც
 რიგინად მოიქცვი; რა; სეზუფი და მაგვარი საჩქე იგოს ისევ
 შენ ისაჩქე და გაჩიარე, და რაც მამე საჩქეები იგოს ისინი აქ
 ჩვენთან გამოასტუმრე ხალხე, კიდევ კახნი თავადნი სულ ერთო-
 ბით მომივათხე, ეს ასე გამოუცხადე და ასე უთხარ ნემ მაგიერ,
 რომ ეკენი ნამესიძი გიჩი არა და ერთპირანა, ერთმანეთის
 თანახმანი იყვნენ და, ვინც მაკათთან თანახმა არ შეიქნას, — ნუნ
 ნება მაგვიღია, ნულარა გვგიოხიარენ, — ერთად მიუხდენ და გარდახ-
 დეკონენ; და ერთის ჟურალას და ცუდის კაცისაგან ცუდ-კაცობას
 სახელს ნუ დააჩქევენ თავის თავსა და ნუნც გრძობობის სახელს
 ახდინ. ამასთანა საჩქეებმა ბეჯათა იყავ და რიგინად მოიქცვი;
 და შენს ამბავს და მანდავს მალ-მალ გვაცოდებდეს ხალხე. ესერ
 მოიხსენე: სამხრსო რომ იგო შეწერადი გვ ახლავ გამოგვავთავს
 და სარესო მემა რომ ეწეა, მაგას იასაულები ხომ არა და რაც
 თეთრი აულოსთ გამოგვავთენ, — რომ აქ რესებისაგან ილაჟი აღარ
 მაქვს. სხვებ შენას პატარას ბიჭის ამბავს მომწერდეს ხალხე და ნუნ
 დამეკალებ. იანერას გ ქვის უპო

თქონი(?)
 არ გარჩევი

ქ. მათს უკანათლებულესობას მეფის ძე ბაგრატს მიუერთა.

(დავითის ნაწერი).

№ 13.

ჩემო სასურველო ძმა ბატონო ბაგრატ!

თქვენი წიგნი მომიტანა უაზრად, და შენმა კაზდამ, დიდი იმედით მაქვს, რომ კელწიფებ ჩვენ აბიდა არ გვიყოს; და რაც იქნება კახნი კარგად გაიხსნე (sic!); ხატთან და პერანთ შეუთვალე, თუ ივლიან იქნა ხომ იქნა, მაგათ კაწყუტის, მაგათა შესახებ—ეს ხმა შეგვადე; გერეთვე ხალხი აჯანღე. ქაიხოსრო საღთხუცესზე (sic!) მიუხდუნე; (sic!) თუ არ წამოვიდეს, სახლგარე სულ დაუწყებინე და აკლებინე; ოღონდ ჟანღში განუკარგო; რუსებში სარცხილია; ეს ხალხში ჩუმად ისაქმე, ეს უცხო ისაქმე. თუ არ გამოვიდეს, დაწყებინე. პავლიაშვილი მე არ გამოკუთვნი და ამ როტას ხანში გამოგიგზავნი. მამიშენის მიწერილობა ენაზე: იმაში მეფობის აღება არ არის, პერწმუნე შენში გახდამ. გეყოფა ჩვენია. თუ აღმასხან გამოვიდეს, ესროლეთ; ხალხს ასე უთხარი; სარცხილი არ არის, რომ მოიფლები დაგიჭირონ თქვენ და ის აჯანღებულდი? მაგრამ ჩემით ასწავლე ხალხს ჟანღი და იქნე მოწი ივლიან, ისე დაასიე. იანვრის დ ქკის უბთ. დავით (ხეუღლად).

გვანათლებულის მეფის ძეს ბატონს.

№ 27.

გვანათლებულის მეფის ძეს და კახეთის ჟანაშენს

ბატონს.

თიანეთის მოურავი დიმიტრი, ჩოლოყაშვილი დიმიტრი და მამფაშვილი პეტრე ჩვენს მოწვალეს ხელს გორჩას მოკახსენებ... მეჩე იოსებ მღვდელი გაიხსნა. ხორხლუა (?) ქართლიდამ და იმან მოკახსენათ, რომ ქართლში ივლიან დადისო, ჩოგის ივლიან და ზოგს-გი აფიქებსო; ეს არაკანად (?) თადარიგმა (sic!) არიან და ესენიც აფიქებენო არაკიანთაო. ორმოც რუსს გი წამოგვლად და დიდი იარაღი დეეს რომ ხათლისლება არისო დუშეთს ჩამოივლისო. საღთხუცესი ძაღთან გაუბს ატარებს ფშეშა და ძაღთან ცდილობს, რომ თემის უფროსნი კაცნი გადიუანონ, მაგრამ

გუგას იქმნენ. თქვენის დოკლამთა გზა შეკრული გვერდითა ერთი საღებურისი, თანგადაუღლილი ყაფი კახეთიდან მომავალი ჟამბოტაშვილი დაეჭირეთ, წიგნი-გი არა ქონდათ, და აქა გვეყვას, და როგორც ინებეთ (sic!) ამ ყაფის საქმეს, თქვენს ბმანებს კლდით. უღაზარ და გოგია აკადისშვილი ჩემიდან გაბრუნებულან, გარსუკან გო ისევ კარზედ გახდეთ; ამის მეტი ამისი არა იყო-რა. ანგრის გ ქვის უბთ.

ქ. თიანეთის მოურავი დიმიტრი, ჩოლოვაშვილი დიმიტრი. მათი მონა მამაცაშვილი პეტრე.

ქ. ხიმშიაშვილის კოზმინოს (?) რომ ღვინო რაც (სწერია რცა) დაეხარეთ გამოგვიგზავნონ, თორემ, თუ დაგაკლდით, სულ დაგვებრუნდებთან,—ურიგოთ გი არ იხარჯება, მაგრამ ღვინო ბევრი უნდებათ.

ქ. უგანათლებულეს მეფის ძეს და კახეთის ჟანიშანს ბერატს მიერთოს.

№ 29.

უგანათლებულესო მეფის ძეო,

ჩემო სასურველო ძეო!

იუდაონსა და ფარნავოზს მანდაური თურქისტანისშვილი რომ არის გოგია ის გამოგვიგზავნათ და საუდრიონებდასათვის კგ შემოუყენებიათ, კგ დაატყრიან და დატყრილი გვაუდეს; კახთაღ კოდეკი იმედსა და ნუგეშს ნუ დააგლებ; უღაზარ და გოგია მოდიან, მაგრამ აღმასხანის შიშით კერ გამოუყლდათ, რომ გზები შეკრული აქვს თუ-მე იმათთვის. ამ ცოტა ხანში ან თითონ გნორნი-გი (sic!) გადმოკა და ის გამოგვიცხადებს და ან გოგია და უღაზარ ჟანით გადმოუდენ და ისინი გამოგვიცხადებენ. შენ მანდაურს საქმეზედ ბეჭითად და ფრთხილად იყავ. საქმე დიდ მარჯვედ მიდის. ანგრის გ ქვის უბთ. უკვლავან თქვენი გვერდის, რომ იმათ არსად ისაქმონ. კახნი შექურავ, ჟანდი ქვან, ჟიბოსრო, ან გადმოიყვანონ, და ან მიუხდნენ და დაწკან და აყად მოეპყრნან. თურქისტანისშვილი უნდა ამაყნო და დაეჭირო

უგანათლებულეს მეფის ძეს
ბერატს მიერთოს.

—სამარხულად) დიოდ.

№ 49.

გვანათლებულესიო საქართველოს მეფის ძე,
ბატონაშვილო ბაგრატ!

გაი ჩვენს უბედურობას, რომ სანატრელს ჩვენს კელწიფეს მამათქვენს ჯგან ჩვენს სიგოცხდეს (sic!) გიგხადებთ; მაგრამ სანატრული მამათქვენი ცოცხალიც ბედნიერი იყო და მიგვალბუდიც ბედნიერი ბბბბბბ, უბეტესად თქვენთვის. დღეს რომ ამ თქვენს ზარის კლიაზარ და გოგია დუშეთის გახლნენ და წიგნი მოეწერათ თქვენის ძმის დაკითხისთვის უოკელის თქვენის სასიამოვნო (sic!) ამბით მოკუდილო, რომ ლ-თით ამ სამ დღეზედ მეფობას მაგლოცობთ; თქვენა და ძმის იოანეს კავალარიები (?) და წელიწადში ორას ორასი თუშანი თუთრი მოგდით, ისე აჩანალებს, ისე აფიჩებს თაფთაჲის რიგით. მოგვილოცაძი, ჩემო ხელმწიფე, და, აუ ჩვენს ამბავს მოიხსენებთ, განუშორებლად თქვენ ძმის დაკითხის კახლავართ და არა კლირკართ ამისი ასე წყალობას. ლ-თმა ადიდოს თქვენა სახლი და ეს თქვენი ბატონი დაკით, ესე დიდი მაგლობელია (?) სამი ათასი ცაციც უთუოდ ახლაც მოვლენ ათ დღეზედ. კათხოკ სამსახური გვიბძნო თქვენს მონათ, იანკრის ზეჭის უბთ.

საღთსუროს ემიგაღაბაში აღექსანდრე და კარის წინამძ(ლ)ყარა ელეკთერ უმდაბლესად გვადრებთ. (ხეკუღად) აღექსანდრე. (ხეკუღად-გე) ელეკთერ.

მეფის ძეს ბაგრატს.

№ 20.

მის გვანათლებულესობას საქართველოს მეფის ძეს
ბაგრატს,

ჩვენს მოწუალეს კელწიფეს.

თქვენის შეწუხებისათვის დიდათ შწუხარე და უოკელთვის ბტო-რალი ჩვენის კელწიფის (sic!) გარდაცვალებისათვის, თქვენი წიგნი მელობა და რაც გვბძნათ უხვად მოწუალებით მივიღე (?), და გვბძნებინათ ჩამოდიო. ჩემო კელწიფე, ჟერ უნდა მოგხსენებო-და და მას ჯგან უნდა ამისთანა უბედურობა მოგვეხსენებინა; ჩემი მტრები დიან ციფი რომ პრავდის რასმე მოგახსენებენ; ჟერ ეყო

ღმ. ჰეგროდუ, მას ჰგონ თქვენა და ვინც მეფე იქნება იმასა, — და ვინც წაშლადგება, ან ჩემს პეტრობით, ან ჩემსი ხელთ, ან ჩემსი სიტყვით თქვენის ძმასა, ან თქვენა გამოწნდეს, — ყფადო იფადო უოკლის ტანჯვით; და თუ მამდა თქვენა მოსწერა, ან თუ თქვენს ძმას. იმასა არ ვაღი და ჩემი მოუხსენებოთ მაშინ მე შეთქვას, რომ ჩამოდითო და ბატონისშვილს ჰაგრატს ხელშეკრულის მოგვცით. თუ ან წაშლით, ან სიტყვით კი, ჩემი თქმული იყოს, შენს მოსიხსნელთ მომავითხეთ, თორემ ახლა რაღა გეწოდა; (SIO!) მე არსად დაიკარგები, მანდაკ გახსნები, ჩემი დანაშაული კრასი იმდენა ღმრთი, მაგრამ ამაზე გიგჳვი შამილიდა, რომ უსამართლოდ ასე ავიღოვარ; თუ ამასიოვის მიიგვალ, რათ მივიდა იქო, — მაშ თქვენ ვინც გახლავთ გეგნიც უნდა დავიარგნენ; ეს უსამართლობა არის და ნება თქვენა, სჯობდა ჩემის ბრძანების რომაქმანთათვის არ დაგეჳჳებინა და ქვეშაშობი შაკეტოთ და ისე წაიკხდარა და ესეც რომ მოხსენებულა გაქვთ: თქვენის გვარისათვის შარგალიტის სჯობდა არ ამოჭრია, რა იგიოთ ჩისათვის გახელ (?) აღარც ეს მომადგეო (?) ნუ იქო, ჩემო კელმწიფეკ, მო(ი)გითხეთ და ისე შიშით თუ-კი მახადო რამე და გე როგორა (SIO!) იხსნეთ, მამის თქვენის მესიხისხელის შვილის და თქვენთან და მოსამართლეებთან გიშორებულს და განაწენ აღებულს და ბატონაშვილის დავათისა და თქვენთან დამტკიცებულს, თქვენს უსას და ლახვარბის გონდოლის ნახიარბიშვილის იძლეოთ და მიგიდით. ესეც თქვენა ნება, სიყა ღმრთი არე სხვა ამის (თანასა)ც ჩვენს ბრძანს აბეჭდანებ. ჩემი მოხსენება ეს არის: ნუ გვამდევთ სხვასა, გაცს დაუჳჳებოთ, მაგათთან ნუ უჳჳებოთ, თორემ გაცა მოგინდებოთ და ნება თქვენა, კელმწიფეკ. იანკრის იგ ქცის უმთ. ქაიხოსრო. **)

*) ამ წინადადების მნიშვნელობა არ გვეჩვენება.

**) ეს წერილი წაადარე № 29, 13.4 წერილ. იმ ხუროვ.

ქ. მთის უფ საძლევდულობას ნაკესესელი კვისკობის უფადს
 :მზროსის და თაყადა რუსისშვილებს აბიბოს და სხვათა და ბორ-
 დღისშვილებს საქართველოს მეფას მეთ ივლიანის, კახტანგისა და
 დარბანისა და ფარხანგისა მანერ მრავალის ბატონისრუმით მოკით-
 ხეს ეუწყეთ. მერე ეს განცვიხდოთ თქვენ, რომ რაც ჩვენს მხარე
 ჩუფის გიორგიზედ ჩვენ სიკეთეები მივკადვას ხომ უკელა გარგად
 ავით, რომელიც სხარტელა ჩუნი კელწაფე ბატონი მამა ჩვენ
 დიდგულა მასიუან, ან როგორ გახმეფეთ, ან როგორ გართულებ-
 და სიუკარელი განჩუჩეთ და ან იმასა სიმისაჩუნი და სააქონს(ბი)
 როგორც მოგინდომეთ, მაგრამ რაც ამასი მიგებდა ავი საქმება
 მოგვადგა იმისაგან, ან ბატონის დედოფელს დედ ჩვენს, და ან ჩვენ
 მძებნი, ან ეგებდა ხომ გარგად ივლიან, რომ ჩვენგან არც ერთი არ
 უთმობდა, — მაგრამ რადგან უფროსი მამა ავი და მამას ჩვენის
 ანდუქმთაღი ის იყო მირველად განწყისებულა, ამისათვის დავით
 მინეთ, — და ასეთ ჩვენას ცოდვითა და უბედურობათ ჩვენს
 მამა მეფე გიორგი მაიფელა. თქვენ ხომ ივით, მამა ჩვენს მე-
 ფე გარგად როგორც მოჭანხასელი მეფე ავი ან რახსზე და ან
 ჭყუასაზე; იმისიღ მამა იყო და ჩვენისა; როგორც იმისიგან დადუ-
 რელი ანდუქმი არის. ხომ გარგად ავით, რომ მძებნებ უფროსი
 ემცროსობი ი ნამოწიგებით განწყარი შეყობა და ის განწყისება ქე-
 უნისაგან დაბეჭდილი და დაძრკინებულა, ასეთ ის უამა მოკადგა;
 ჩუფის გიორგის შემდგომი მამა ჩინდა ვარ ხომ გარგად ავით; მამა
 წინადვე იმისი დადებულებას ჩვენს უფ მრავალის კელწაფის
 რუსეთის ამქმეტიროსისათვისაღ გამოგვიხადება ჩვენ ეს საქმი. **)

* ამ მონარსის წერილები შეუღიბათ აგრეთვე: თ. თამაზ ორბელიანს
 (ibid. I, 251); ამილახვარს ოთარს. ერთობით ვორელებს, საძლევდულო-
 თა, სეოთი, ქობულეთი და სეოთი (ib. I, 228); ინივე აგრეთვე სანი
 ქეპრუ დაბეჭდილი ამ გვაროვე წერილი № 5, ს. 10.

**) იხ. Письмо царю из Дарла к Е. И. В. Императору
 отъ 25-го августа 1800 г. (ibid. т. I стр. 20). Вспоминание Е. И. В.
 писью отъ царю изъ Дарла, отъ 7-го октября 1800 г. (ibid. т. I. ст. 224)

აგრეთვე რომელიც შესაძლებელია მთავარი ბრძანდება ისტორი-
სათვისა, *) აგრეთვე აქ მუთის ანარაღისათვისაც და აგრეთვე
სხვათათვისაც. ღ-თის სამართლით და მამის ჩვენის განწყობულის
ძალით ახლა ჩვენ ამას გვწერს, რომ, როგორც თქვენს მამის ჩვე-
ნის ერთგულებას შეგუებოდეს, ამისგან განწყობულსა და თქვენ-
გან დაძვინებულზე ისე მტკიცედ უნდა დასდგეთ; თქვენგან ჩვე-
ნის მამის ერთგულების გამო ეს იმედი გვაქვს, რომ თუნდა ჩვენ
არ განვიდეთ და არ შეგატუბინოთ, თვითონ თქვენ განგვაღვი-
ძებთ ამ საქმეზე და თვითონ თქვენ მოგვებნით, ამიტომ რომ ჩვენ
ღ-თის მოწყალებით თქვენ ასეთს ნამუსიანს და სინდისიანს კ-
ვად გიცნობთ, რომ მუთის ერეკლეს ანდერძის გატეხას, ღ-თ-ს გა-
შორდით, ვინაობა თქვენივე უოკალი ავი გირჩევენ; და ახლა ის
ფაზი არის, რომ უოკალი სრული ერთგულება და მორჩალება გვან-
გნობთ; თუ ჩვენი წინააღმდეგობა გირჩევათ ვინაზე და ან დაგობართ,
არ გაიგონოთ; ჩვენ ამისთვის გვწერს, რომ თქვენ შუას იყენეთ
და როგორც ჩვენი სიტყვა მოგივოდეთ ისე მოიქცით. ამ საქმე-
ზე გიძევენ გვედრებით, გიძევენ გირჩევს, გიძევენ გიბრძნებთ, რომ
ეს ჩვენი სიტყვა გაიგონოთ და დაიჭუროთ უფლად, — და, თუ
თქვენ ამას იქით რომ ჩვენს სიტყვას მამის ჩვენის განწყობი-
საებრ დაიჭურობთ და თანაც გუწმნებით, ჩვენც ამ სიკეთის გი-
წამით: სხვას სიუკარუდისა და მწუალობლობის გარდა, რომ თქვე-
ნის ცოდისა და შეიღისათვის ჩვენს სისხლს დასანთხუად არ დაე-
შოგათ; და, თუ რომ არ დაიჭურობთ, ჩვენი ამოწყვეტა იქნება და
ჩვენგან ამ საქმის დათბობა არ იქნება; და ჩვენ უკუაღონი კიჭებით
და წინაშე ღ-თისა მოკლენი თქვენ დარჩებით; როგორც თქვენ
გვწერს, ისე მთელს ქართულთა, კახთა და ტფილისელთა მიერაგეთ.
დაკმაყრის გზა ქვეს უნდა.

დოქტორის ტო-
მის სტეხინი
ბუფარ ირეკლი
მეფის მიხრინ

*)

არ გინიჩევი.

ქ. ღ-თის შუბ
ღის ხსოვიანი
თულონ დოვი-
თიანი

რტოლ ვარ დოვითის
მეფელ ღომად ვით იბ
ვებრანგ ვამტყუყვ
მეფის მუბნით

*) იხ. Письмо отъ п—челъ Юлона, Вахтанга, Миріана и Парнаоса
къ ген. Кноррингу отъ 8-го октября 1800 и отъ 26-го ноября 1800 г.г.
(ibid т. I. стр. 226 и 227).

**) ლექსად ირის ნაწერი ხმისვე ბეჭდზე.

№ 5.

ქ. მათს ბრწეანებას თაკადთ თუშთ მოურავს ჩოდოფ-
შეილს დურმეშხანს და ჟარდნისშეილს კიგოლას საქართველოს მე-
ფის მუთ კახტანგისა და მირიანისა მიერ მრავალი მოკითხვა ეუწ-
ვოსთ მერკ... დანარჩენი როგორც № 2-შია. კიდრე: «როგორც
თქვენა გწერთ, ისე მთელს ქართველთა, კახთა და ტფილისელთ
მივწერეთ. ის თქვენთან მოწერილი ამ წიგნის პირი ოთხთაჲ მშა-
თაგან დაბეჭდილი იყო, როგორც სხვებთან მიწერილებში არის,
მაგრამ ის დაქკარგოდათ და ჩვენს მხეხი ბატონისშეილი იუღონ
და ფარნავაზს აქ აღარ იუენენ, რომ დაბეჭდათ, თორუმ, თუ გინ-
დათ, თქვენს მეზობლებთან მოწერილები ნახეთ. დეკემბერს გვქკს
უმე. ღ-თს კითვარეთ, რომ უკვლასთან მოწერილი ამისი პირი წიგ-
ნები ოთხთაჲ მშათაგან არის დაბეჭდილი, თორუმ თქვენს მეზობ-
ლებს კითხეთ და იქიდაჲ შეიტუკეთ სიმართლე ამასი.

ბეჭდო
ვარს
გონა

და

მირი-
ანია.

№ 6.

ქ. მათს კუთაღშობილებას ერთობით საუდრიონთ სააღაკრ-
დოსთ საქართველოს მეფის მუთ იუღონისა კახტანგისა მირიანისა
და ფარნავაზისა მიერ მრავალს პეტრეისცემით მოკითხვა ეუწვოსთ,
მერკ... (—იგივე რაც 2, 5 №-ში სწერია) ...«როგორც თქვენ გწერთ,
ისე მთელს ქართველთ, კახთა და ტფილისელთ მივწერეთ. დეკემ-
ბერს გვქკს უმე.

ბეჭდები იუღონისა, კახტანგისა, მირიანისა და ფარნავაზისა.

№ 10.

ქ. მის ბრწეანებას ერთობით ჟანდიერანთ საქართველოს
მეფის მუთ იუღონისა კახტანგისა და მირიანისა და ფარნავაზისა
მიერ მრავალი მოკითხვა ეუწვოსთ პეტრეისცემით: მერკ... (იგივე
რაც მე-2 № წერია ბოლომდე) ოთხი ბეჭედი ამის ზემო აღ-
ნიშნულ ბატონისშეილებისა.

№ 1. = № 64

ქ: მათი ბრწყინვალეობის თელავში მყოფთ თავადო და აგრეკე
იმის გარემოთ და ერთობით საუდრობის კეთილშობილთა და
სხვათა:

თანა მინი ერნი სრულად ქართლისანი; თავადნი, კეთილშო-
ბილნი და სხვანი მრავალს სიუყვარდით აღსილეს მოკითხვას მო-
გახსენებთ: შემდგომად ესრედ მოგხსენდეს: უკლამ იცით დადი
დამ მფარვედნი სინატრელს მეფეს ერეკლეს მთელად საქართველო-
ზედ როგორი ღვაწლი და ამაგი აქვს, აგრეკე თითოსა და თათო-
სა ოჯახზედ, და აგრეკე თითოსა და თითოსა გაცხად, მრავალჯერ
თავი გარდაუდგია ჩვენის გულისათვის, ვინცა უარს ამასიკან ეზ-
დებინი და გვიად გამოუენებულნი, აგრეკე რამდენი ტყუილობამ არა
დახსნილნი, ესეც გარდა იცით. მითიკად ღვაწლდაუბუღებნი მეფე
ჩვენის ქვეყნის აზრეკელობისათვის ანდერძა დასწერა *); ამისეც
უკლამს ხელი მოგვანწერია და ბეჭდით დაგვიტვირთება, — ესეც სო-
მარგად გახსოვით; თითონ მეფემ გიორგიმ ამას დასაბტვირებულა
წერილი თავის ძმებს მასრა და დღეს ხელში გჭირავთ, ჩვენა-
ესეც უკლამ იცოდეთ. **) ჩვენის უბედურობით ახლა მეფე გიორ-
გი რომ გარდაიკვალა, — ნეტავ ეს არ მოგვსულა და ამას ჩი-
რის სინატრელად შეგვენდაუყვით, — მაგრამ, რადგინაჲ მოხდა ღმრის
სება არის, ახლა ეს გვიმართებს ჩვენ და ამაზედ ედევართ: რად
მეფეს ერეკლეს განუწესება სასიკეთოდოდა თუ უნდა მაქცეთ, ჩვენ-
გან იმ ანდერძზედ გარდასკლა არ იქნება. ჩვენ კრითად შეკავარებით
ბატონიშვილის თელონის და ფინანსის კახელით; მეფის ერეკლეს
დაუბუღელის ანდერძით და თითონ მეფის გიორგის მიღებულის წე-
რდელათ მეფობა ახლა ამასი აჩის; გადევ შევფარეთ, მეფეთაჲ აღ-

*) იხ. სიქართულოს სიძველენი I. 211. იქ დაბეჭდილი ანდერძი ბ. თაყაი-
შვილის ხელმოწერითა და მისივე ელბნაჲ, მაგრამ ხელმოწერა ერეკლეს აღწერის შე-
სახებ უკრეკელობით გამოჩვენებული ძმის თქმა ძეგლია, ამ ანდერძი. შეიძლება იხი-
ლა აგრეთვე ИСЛАМЪ И-НА ДАРИМЪ КЪ ГОСУДАРЮ ИМЕР. (Авт. I. 200) და იუ-
ლონისა (Ibid, I. 224).

**) იხ. სიქართულოს სიძველენი I. 227 (ხაბუკო სიმცხეთის წერილი) და
свѣдѣнїя о панск. Грузин. II. кн. III. стр. 238, № 390.

კარგით; ჩვენივე ამის გარდა სხვისა არავისი შეუძლება იქნება; კერძო მუდის ურველესი ანდერძი გადმოვა. მუხალაში გაგვიგებია, კელმწიფისათვისაც მაგვართმევია, ისმეტროპისათვისაც და ქალაქში მუდის ანდერძისათვისაც. *) არც ამხედ ხელის აღება იქნება. თქვენ ხომ ჩვენს მხანა ხართ და არც ურთმანეთის მოშორება იქნება მუდის ურველესი ლეწლი და ამგე მოიგონეთ, თქვენც ამის ანდერძის გაგვინდობასი შეუდგით გადგე გაიწიეთ ჩვენ, კიდევ გაგვიგებით და უმტყლა იმედით ხომ ასე გაქვს ქუჩებში სხვამ ჭაჩაჩი არამ იმუშაოს... ჩვენთან უნდა შემოგვიყვანოთ; თქვენც ღამე უფროს-უფროსნა გიტანა რომელმაც არაან აქ იახლათ; მუდის ურველესი დადებულ ანდერძი აღასრულებთ; დღევანდელადი სისხლი ურთოდ და ურთმანეთისათვის დაგვიტყვიან, ახლაც ასე უნდა ვქნათ.. მუდის ურველესი ჩვენზედ ლეწლი და ამგე ამისი ანდერძის მტკიცედ აღსრულებითა და გარდაუხილულობით უნდა გარდავიხადოთ. ჩვენ თითო ამგვარი წიგნი ქალაქში მუდით **) ამ მხნის ხელხი და მთლად კახეთისათვის უკვლავ მოგვიწერია. თქვენც ამ საქმის დაშტოებისათვის მუხალაში უნდა გაგვითოდ, კელმწიფისაც მაგვართმევით, ისმეტროპისაც მისწერათ და ქალაქი მუდის ანდერძისაც ამ საქმის შედგომა გამოუგონაოთ; აგრევე ქალაქის ხელხი, თანე სარდალის და ამ მხნის ხელხიც მოსწერეთ ამ ჩვენის წიგნის მიწივით. წიგნი, რომ ჩვენ მხანა გართ, მუდის ურველესი სისხლით შევსებულნი, ყელანა ურთ ხმა უნდა გავუწიოთ, ამხედ ჩვენს თავი სასიკეთოდ გარდავიდოთ და მუდის ურველესი დადებულ ანდერძი არავის გაგვინდობოთ. ჩვენის ქვეყნის დამშვიდება და აურულობიკ ამით იქნება, და სამართლისა და გადობრივის რწმუნის აღსრულება! ჩვენ ეს წიგნი მოგვიწერია, — რომელმაც ღირველად ხსნათ, თუ დამდოთ და გაითმანაც მოგვიწერა ყელანს არ გამოუგონაოთ,

*) №. Акты I, 373.

**) №. Акты I, 229 „Отъ всѣхъ вообще князей Карталинскъ, славгородскихъ и другихъ лицъ его сіятельству Тифлисскому Мелану и ихъ чести всѣмъ вообще Моклаканъ, Кетхудамъ, селенкамъ и чаламъ“

შეგენებულნი იყავით და უოკლად წმინდის სამებისაგან სულით და ხორციით დაწეკლდინი. იანერის გ ჭკს უპთ.

არ განირჩევა. გო. ლეი. სვეულად ნიკოდოზ. (სვეულად, ვერ გავიხსენიეთ)

ამირუჯიბი ზანა. არ განირჩევა. ქ. მახბელი რეგაზ. ქ. კართობრივ ფაღანდიაში

ბეცია (სვეულად). ქ. ამილახვარიშვილი იოვანე ახშიძე ღეონ.

სვეულად, შირკელი ნაწილი კერ გაკარნიეთ, პერკ—მამუნ.

ხეჩხუღლიძე ჯამასში, ნიკოდოზ. (სვეულად). ქ. იესკ.

ქ. აკალიშვილი ინტონ. ქ. პლიგოვი (სვეულად).

ქ: აკალიშვილი აგაღ და ბეტრე, ამილახვარიშვილი აგთანდიდ, ციციშვილი ულისბერი, ნათლისშვილი , , . თუმანო[ვი] იოსებ (სვეულად), თუმავი ზაზა (სვეულად).

თუმანოვი იესკ, თარხნიშვილი დამიტრი (სვეულად), ფაღანეშვილი არწილ, სულხან მდიანის ძე როსტომ, ბგთახგოვი, ხერხუღლიძე ზაზა, .

№ 3—№ 66.

ქ. მათს ბრწყინვალეებას თუმთ მოურავს და კართობით თუმთ. თანა ძმანი ერნი სრულად ჭრთლისანი თაყადაზნაურნი კუთილ-შობილნი და სხვანი მრავალს სიყვარით აღესილს მოცილობას მოგახსენებთ. შედგომად ესრედ მოგახსენდესთ... (დანარჩენი როგორც მე-1=ნ4 წერილშია) ...ქალაქს მუოფს იარანადს ამ საქმის შედგომა გამოუცხადით, აგრეთვე კახეთის თაყადთ, აზნაურთ, კუთსკობოზით და ერთ და იმ მხრის ხალხთაც მისწერდეთ... (დანარჩენი როგორც — № 64 წერილშია ბოლომდის, იგივე პირნი აწერენ ხელს და კიდევ თოფჩისტანიშვილია. თარიღი იგივე უზის.).

№ 32.

ქ. ბატონიშვილის იუღონისა და კახტანგის საკეთით სახსო-
ვარო დეკანოზიშვილო ისაგ! შერე ჩვენ ბოძეს, მიკუდით და თუ
ჩვენი ერთგული (sic!) ხარ და ჩვენი საყვარული გაქვს, ახლავე აქ
ჩვენთან სამტაროთ უნდა მოხვიდე და ჩვენთან გამოცხადდე, ნუღარ
დაიგვიანებ, და ჩვენგან წყალობის მოიმედეც იყავ: რომელიც უფ-
როსი მოხელე და მსახური კარგი გუყვანდეს და იუღს, ისინიც თან
უნდა წამოიყვანო. ანერის გბ, ქკს უბთ.

ქ. დ-თის შრობლ
ის ხსოვიანი იუ-
ღონ დავითიანი

მიტოდ ვარ დ იუღონის
მეუღლე ლომიდე ვით
ის ვახტანგ ვამტარავს
მეუღის მეომით.

№ 39.

ქ. ბატონიშვილის იუღონისა და კახტანგის საკეთით სახსო-
ვარო ბახტაშვილო ნინიაც და ხარჯაშვილო! შერე ჩვენ აქ ბო-
ძეს მოკუდით; თუ ჩვენი ერთგული (sic!) ხარ და ჩვენი საყვარ-
ული გაქვს, ახლავე სამტაროთ ჩვენთან უნდა მოხვიდეთ და ჩვენთან
გამოცხადდეთ, ნუღარ დაიგვიანებთ, და ჩვენგანაც წყალობის მოი-
მედენი (სწრაფა მოიმენი) იუკენით. ანერის გბ, ქკს უბთ.

ქ. დ-თის შრობლ
ის ხსოვიანი იუ-
ღონ დავითიანი

მიტოდ ვარ დავითის
მეუღლე ლომიდე ვით
ის ვახტანგ ვამტარავს
მეუღის მეომით.

№ 28.

ქ. ბატონიშვილის იუღონისა და კახტანგის საკეთით სახსო-
ვარო სიყვარულიანი მოგიბთვა გუგუგოს! შერე აქამდისაც გუ-
გონა შენი ჩვენთან მოსვლა და ნიადაგ მოკუდოდით. მოგისთანა რა
მოხდა და რა იქნა, რომ აღარ გაიარე ჩვენთან? ახლა თუ ჩვენი
სიყვარული გაქვს და ჩვენი თავი გინდა, რასაც დროს ეს ჩვენი
წიგნი მოგიბთავს, მაშინვე უნდა წამოხვიდე და ჩვენთან გამო-

ცხადდა, თუ საუკუნოდ ჩვენზე კეთილ არ ატოლდა. იანკრასი იცოდა ეს უბოროტო. ატოლდა შენი შეიძლება იმისა ჩვენი თან ჟნა გამოცხადდა.

ბეჭდის
ფაქტობა

ქ. დავით ენდრონიკოვის შვილს დიმიტროს მიუძღვნა.

№ 31.

უგანათლებლადესი მეთვალის ძეგლი, ჩემი საუკუნოდ ქობაძე
არ გიცი რა მიზეზი არის, რომ შენ შენის თავის ბედნიერ-
ბასა ჰყარგავ? თუ ცოდულის ამბობ, ჩემი ქობაძე იმან და მე უფრო
ცოდულის კერძობიანნი არ ვართ? ჩვენთან თავი არ გამოვს. ხუმ-
რობა არ არის, წამოუსვლელი არ დადგე; შენ ნუ მომაკვდები, ვინა
იქ წამოუსვლელობას გიჩვენებს, დადი შტეკრა არის შენი და ჩვე-
ნიც. ჩვენ რას გვეჩვენებს. შენის გველისათვის, რომ არ
წამოხვიდე, ერთი ახიდა რამ არა მოგვყავსო რა! იქ ბუჩოსი პოვნის
გზა არა გაქვს და იქ შექთი უბა და მამული მაგელის, რა გიძახის?
გოგია ახალიშვილი ჟურნალის გადისული; პეტრეშვილი უბნად არ
არის; შენმა გაჩაღებ, ბედნიერა იქნები, თუ წამოხვიდე, თუ არ წა-
მოხვიდე, არც აქლა გვეჩვენებს ბუჩა, არც იქა. ფეხბურთის კბი ქვის
უბო.

(არც ბეჭდის არის, არ ხელმოწერა).

№ 61.

რომელიღაც ბატონიშვილი სამეფო სახლას გაწირვების შესა-
ხებ სწავლის მიზნით. გრძელ ისტორიულ განხილვის შემდეგ,
სადა მოსისიენებელა მოკლედ საქართველოს წარსული და რუსეთ-
თან ქრონიკლების დახილვების და გაგებას დაჯერის ისტორიის,
ბატონიშვილი, ამბობს:

...გვითხარა ამის მინა უმჯობესია, კარსა 'ხედა დავსწავლავ ჩვენ-
და იმეოვებოდა საქართველოს საყვადი გარსკვალს ჰაერსავე, და რუ-
სეთის მინისტრადგან გვითხებოდა საქართველოს საქმეები საქარ-
თქმის თესლისავე ტანის სიკეთესა და საქართველოს და ორნივე
სიკეთესი იუფნეს ურთიერთისაგან ძვიდროდ შეკრულნი; ხსენებ-

ბუღის მინისტრის ამის უნახაძის მტკიცის კაცისმის წარმოუდგე-
სა ქაზრა ანგარებისა და მედიდუროლისა, მსიკასად კითხარა მეს-
ტრის, კითხარმედ უკეთუ ძალჭულის მს კითხარითავე ღონათა სიმე-
ფისა ოჯახისა ქუშნისა მოძლად, ქუშნისათ თვისით, მანან რუსეთის.
კერძო უთუოდ რწმუნებული იქნება მართვად საქართუშლას სიჭმე-
თა და ასე თვით ქუშნისისა; ქაზრა ესე მოხდება მს უერთა და-
მქაროვისათა უახლოვებთან იმით, კითხარმედ დიდი შესამტა იუო
რუსეთისა საქართუშლას მეფობას მოძლად; რომლისადა აღსრულე-
ბა განიხრახეს ესე კითხარად: 1) სისენებელთან დესმანმა ქუშნისა
იანქანებითა კითხარ მეუკთ მეთა მოძრის ჩამოაგდოს შუა მემკვი-
დრეობისა, 2) რათა მანკე აღიძრას რაოდენიმე ქუშნისა უგუნურთ:
განსა მოწადინედ მეფობისა მოძლასა 3) და მქაროვთან სიანქმას მს
სახტურთან შესაწვესელად არა კეთილთა წადაღისა იმის, ხოლო
უოკელა ესე მოძისწათესი აღსრულდება კითხარმედ ჩხადად არიან შემ-
დგომითა მუხლებითა, რთ მოგლებულ ვარა ჩუშნ უკუქ 1) მარტო-
კით და სიმართლათა მეფობისათ, — 2) სიკეთარით მამულთა
ჩუშნისა, სახლთა და უბაჭლათ სიარხოვრებელთა ჩუშნთა, — 4) ქარ-
სა, წყადისა და მანასა იმის, სიდადა კიშკათ, აღვიზარდენათ და უგ-
ნოსენელ სიდა მუაღნა ჩუშნისა მუართუ და უკრ იუო...

წემილი მკად არის დაწერალი, არა თარალი, არა დაშენალი.
სახელი მოსიუნებული.

ი. ჭაგახიშვილი

პეტერბურგი
8 აპრილი,
1900 წ.